

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for Border terrier

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 1.10.2020

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Generelt.....	3
Rasens historie; bakgrunn og utvikling.....	3
Overordnet mål for rasen.....	4
Rasens populasjon	4
Populasjonsstørrelse.....	4
Gjennomsnittlig kullstørrelse.....	5
Innavlsgrad	5
Bruk avlsdyr	5
Innhenting av avlsmateriale fra andre land.....	5
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	5
Prioritering og strategi for å nå målene	5
Helse.....	5
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen.....	5
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter.....	5
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	6
Prioritering og strategi for å nå målene	6
Mentalitet og bruksegenskaper	6
Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden	7
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	7
Prioritering og strategi for å nå målene	7
Atferd	7
Atferdsproblemer	7
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	8
Prioritering og strategi for å nå målene	8
Eksteriør	8
Eksteriørbedømmelser.....	8
Overdrevne eksteriørtrekk.....	8
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	8
Informere om dette i Terrier-Bladet	9
Oppsummering.....	9
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål.....	9
Plan for videre arbeid i klubben	9

Innledning

Border terrieren er ingen stor rase i Norge - det er imidlertid mange som er interessert i rasen og den benyttes til ulike formål, allsidig som den er. Rasen har en enhetlig type, selvsagt med variasjoner. Det er ikke mange oppdrettere som har et regelmessig oppdrett, og valper oppdrettet i Norge fyller vanlig vis ikke etterspørselen slik at noen også blir importert fra andre land. Rasen har i nærmere 20 år vært representert med en raserepresentant i Norsk Terrier Klub.

Det er laget et utkast til RAS-dokument som NTK har forelagt NKK. NKK har kommet med innspill på noen få områder som kan utdypes nærmere. Etter at dette er innarbeidet blir utkastet lagt fram for eiere og oppdrettere innenfor rasen slik at disse kan komme med innspill. Dokumentet bearbeides og innsendes etter dette til NKK for endelig godkjenning.

Generelt

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Hva en Border terrier er – dens utseende og karakter – er nesten utelukkende et resultat av hva den er til for. For å forstå rasen er det nødvendig å vite noe om dens formål, et formål som den deler med jaktlakelandterrieren, Fell-terrieren (ofte kalt Patterdale terrieren) og med Parson Russell terrier. De ble alle utviklet i ulike deler av Storbritannia for å følge jakthunder i vanskelig terreng og for å jage reven ut av hiet. Border terrieren ble utviklet i grensetrakten mellom Skottland og England, i Northumberlands ugjestmidle trakter . Det trengtes en høybent, rask, smidig terrier som kunne hjelpe til med å holde revebestanden nede for sauenes skyld. Man anser at Border terrier, bedlington og dandie dinmont har samme opprinnelse, nemlig den såkalte Rothburyterrieren.

Revene var av en storvokst, langbent type (såkalte greyhound foxes), og det krevdes mot, smidighet og styrke for å kunne forfølge dem overalt under jord, gjennom trange åpninger og i iskald gjørme, bratte ganger og til og med i mørket! En stor grad av utholdenhet og raskhet krevdes for å orke å følge hester og foxhounds i vanskelig terreng flere dager i uken under jaktseasonen. For å holde følge benyttet hundene seg av kjennskap til landskapet og tok snarveier. Fysiske attributter måtte altså være kombinert med intelligens. Dessuten måtte selvfølgelig en slik terrier ha et vennlig sinnelag mot andre hunder.

Allerede på 1700-tallet ble det avbildet hunder i Border Country som var meget like våre moderne Bordere, men det var ikke før på 1800-tallet de dukket opp på alvor, først under navnet Reedwater-terrier, senere Border terrier. Begge disse navnene hadde hundene fått etter et "foxhound-pack hvor mange terriere inngikk, The Reedwater Pack som ble omdøpt til The Border Pack når hundene skiftet eiere!

Ved dette tidspunkt var rasen utviklet til en høy standard, enhetlig og av høy kvalitet. Den var vanlig i sine hjemtrakter, men sjelden sett utenfor disse, ettersom den savnet de "attributter" som vanligvis premieres på utstillinger. Det var imidlertid stor interesse for lokale utstillinger, der man satte pris på deres "intelligente øyne, kraftige pels og aktive temperament" og gledet seg over at ennå ingen hadde forsøkt å forandre og "forbedre" rasen.

Som med de øvrige rasene med samme formål, å følge foxhounds i terrenget og forfølge reven under jord, har raseentusiastene vært på vakt mot en godkjenning av rasen. Man har vært redd for at en karriere i utstillingsringen skulle resultere i forandringer som ville ødelegge hundens verdi som jaktterrier.

Den Engelske Kennelklubben første rasestandard fra 1920 ble derfor "puttet i skuffen". The Border Terrier Club skrev sin egen, og etter en hel del heftige diskusjoner mellom konkurrerende klubber ble man enige om en standard på midten av 20-tallet, som i det vesentligste gjelder ennå. Formuleringene skyver hundens formål i forgrunnen og legger vekt på funksjonelle detaljer. Endelig godkjenning av border terrieren kom i 1921.

Border terrieren har i hovedsak lyktes å motstå endringer i retning mot sitt opprinnelige formål, men vi som er interessert i rasen må hele tiden holde øynene oppe og passe på at ikke Borderen blir kun en utstillingshund. Det er enkelt å fordømme alle forandringer som bringer raser bort fra deres opprinnelse, men det kan være vanskelig å motstå litt ekstra "glamour" – kortere rygg, større hode, flottere hals, "flashiga" bevegelser.....

Faktum er at det som tiltaler en borderentusiast – den sunne kroppsbygningen det litt uanselige utseendet ("liten brun hund"), kvikketen, det vennlige sinnelaget, utholdenheten, motet, arbeidsviljen, lettlærtheten, intelligensen – alt har den fått gjennom sin opprinnelse som jakthund. Man kan ikke "avle bort jaktegenskapene" og beholde resten!

Border terrieren er ennå i det alt vesentlige en hihund, av utseende og temperament. Hvis man selv ikke jakter så må man på en eller annen måte ta vare på dens arbeidslyst – ettersøk, agility, bruks og redningsarbeide er grener som passer utmerket!

Kilde: BTS v/Anna-Karin Bergh

Overordnet mål for rasen

Å beholde rasens opprinnelige egenskaper som hihund – disse egenskapene skal også gjøre den egnet til andre aktiviteter og et velfungerende sosialt liv.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Det antas å være i underkant av 1000 Border terriere i Norge i dag – regnet ut i fra tidligere registreringstall.

Rasen popularitet i Norge har variert. Den var svært populær en periode tidlig på 80-tallet, siden har antall registreringer variert en del. De siste fem årene har antall registrerte hunder vært:

2009: 59 valper født i Norge – 13 importert

2010: 77 valper født i Norge – 9 importert

2011: 48 valper født i Norge – 7 importert

2012: 68 valper født i Norge – 12 importert

2013: 26 valper født i Norge – 4 importere (kull født sent på året vil bli registrert i 2014).

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Gjennomsnittlig kullstørrelse ligger på rundt 4, dette er basert på tallene i ovennevnte periode.

Innavlsgrad

Gjennomsnittlig innavsgrad for alle kull født i Norge de sist fem årene ligger på 1,1% – noe som må sies å være positivt, selv om innavsgrad selvfølgelig bare er et av momentene som må vurderes i forbindelse med avlsplanlegging. Høyeste innavsgrad i perioden var på 9%.

Bruk avlsdyr

Rasen har aldri hatt problem med matadoravl. I perioder hvor det har kommet nye hannhund importere har disse vært brukt en periode, men ikke overdreven bruk. Det ser ut til at det i forhold til populasjonen er forholdsvis mange hannhunder som blir brukt i avl.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Det importeres jevnlig Border terriere fra utlandet, hovedsakelig fra Sverige. I tillegg har det kommet hunder fra blant annet England, Danmark, Finland, USA og Slovakia.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Innavlsgraden bør de neste fem årene holde seg på tilnærmet samme lave nivå og ikke øke nevneverdig.

Prioritering og strategi for å nå målene

Informere potensielle oppdrettere om verdien av å sjekke innavsgrad på planlagte kombinasjoner.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Border terriere har gjennom mange år hatt rykte for å være en frisk rase som ofte oppnår en alder på 14-15 år.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Det har i de siste årene vært eksempler på en nevrologisk tilstand kalt CECS (Canine Epileptoid Cramping Syndrome). Tilstanden opptrer ofte første i 3-4 års alderen eller senere. De første anfallene kan være lette som for eksempel ustødige bakben. Fullt utviklede kramper omfatter hele bakkroppen, hunden er bevisst og kontaktbar og beholder kontrollen over urinblæren. Antiepileptika virker ikke. CECS finnes over hele verden og forskning pågår i flere land, som USA og Finland og nå også i Storbritannia. Frekvensen er ut til å være lav, rundt 3-4 % (Sverige). Det ser ut som om visse blodslinjer har flere tilfeller enn andre. Fra 2012 jobber man ut i fra at krampene har metabolsk bakgrunn (fordøyelsesorganene) og diettfor ser ut til å lindre og hjelpe på symptomene. Det er vanskelig å estimere omfanget i Norge. For noen år siden hørte man om noen tilfeller, de sist 3-5 årene ser det ut til å være sjeldent.

Rasene rammes også av enkelte andre lidelser, men det ser ikke ut til at dette er i større omfang enn i andre raser. Rasen HD-røntges ikke rutinemessige og noen av de få hundene som røntges har en grad av HD. Det er imidlertid sjelden at Bordere med HD har symptomer av dette.

I tillegg finnes eksempler på prolaps, korsbåndsskader, Perthes og Patella. I tillegg kommer allergier. Forekomst av livmorbetennelse ser også ut til å være som på andre raser.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Reproduksjonsevnen er god. Gjennomsnittlig kullstørrelse er på rundt 4 valper. Det er ikke uvanlig med 6-8 valper i et kull. Det ser ut til at tispene føder naturlig, selv om det finnes tilfeller av keisersnitt, av ulike årsaker. Valpedødeligheten er lav.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Å beholde Borderens gode helsestatus.

Kartlegge og følge utviklingen av rasens helsetilstand.

Frekvensen av helseproblemene som er oppdaget skal ikke øke i løpet av nærmeste 5-års periode.

Prioritering og strategi for å nå målene

Samle informasjon om eksisterende helseproblem.

Publisere fakta i Terrier-Bladet om eksisterende helseproblem.

Gjennomføre helseundersøkelse i 2015 – ha høy svarprosent som mål.

Mentalitet og bruksegenskaper

Borderen er opprinnelig en hihund og mange bruker den fortsatt som dette. Rasen brukes også på klovvilt, som støtende eller kortdrivende hund, samt ved ettersøk.

En typisk, velfungerende hihund er selvstendig og finner løsninger på egen hånd og gjennomfører disse på eget initiativ. Samtidig er den samarbeidsvillig, sosial og tilpasningsdyktig og positiv til kontakt med ukjente miljøer, mennesker og hunder. Skarpheten brukes bare ved behov og hundene har god kontroll over denne selv i de skarpeste situasjonene. Borderen trenger å stimuleres mentalt men har evnen til å slappe av når den ikke jobber. Borderen framstår som en klok, vennlig, stabil hund med stor jaktlyst – det siste i praksis i varierende grad avhengig av ulike faktorer.

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Interessen for jakttraining og -meritering har variert i løpet av årene. En begrensning for dette er den norske geografien med store avstanden og få muligheter til å trene hundene. Interessen var stor fram til årtusenskiftet og Borderen hevdet seg svært bra opp i mot de andre hihundene. Hitreningen fikk etter dette et negativt fokus fra dyrevernorganisasjoner som blant annet fysisk ødela hi og skapte en dårlig stemning. Etter dette ble det gjort et godt stykke arbeid i NTK og NKK med å begrunne behovet for hihunder, blant annet i forbindelse med eventuelle zoonoser. Det ble laget nye

regler for trening og gjennomføring av prøver som benyttes i dag. Man ser i dag at interessen igjen er stigende, også blant andre terrier-raser.

Å trene på hi fram til start på prøve er i de fleste tilfellene en omfattende prosess. I Sverige har man innført noen enklere tester – et «grytkaraktærspørsmål» og et «grytapporneringsprøve» - som med mindre utstyr og trening til en viss grad vil kunne «teste» hundens jaktegenskapet. Det har tidligere vært diskutert å innføre noe liknende i Norge, men stemningen for dette har ikke vært der da man anså dette for å være for «enkelt». Det bør kanskje vurderes igjen, da en slik test bør være bedre enn at hunder ikke testes i det hele tatt og vil være mulig å gjennomføre flere steder i landet. Dette er et policy-spørsmål for NTKs hovedstyre og det omfatter flere terrier-raser.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Som nevnt er en velfungerende hihund selvstendig, kreativ og initiativrik – i tillegg til å være samarbeidsvillig, sosial og positiv. De fleste Borderere har flere av disse egenskapene. Jaktegenskapene ser ut til å være godt forankret i rasen, da også hunder fra «utstillingslinjer» viser disse egenskapene. Egenskapene varierer fra hund til hund men for å oppnå et vellykket resultat er man avhengig av at hunden får prøve seg og gitt tilstrekkelig tid til å modnes, selv om man ikke lykkes i alle tilfeller.

Det er ikke vanlig med mentaltesting av Border terriere i Norge. Dette er imidlertid gjennomført i større grad i Sverige. Et av funnene er at Bordereren ofte scorer lavt på jaktmomentet, selv om det dreier seg om hunder som ellers viser stor jaktlyst. Konklusjonen er at dette momentet ikke er lagt opp så det «fanger» Borderens egenskaper på området.

Borderere kan som nevnt brukes til mange aktiviteter i tillegg til jakt, det ene utelukker ikke det andre. Flere Borderere gjør det bra i agility og blodspor/ettersøk – i tillegg deltar noen i lydighet og bruksarbeid. Som nevnt har Bordereren god evne til å slappe av når den ikke skal jobbe.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Å beholde rasens opprinnelige egenskaper som hihund – disse egenskapene skal også gjøre den egnet til andre aktiviteter og et velfungerende sosialt liv.

Vurdere kartlegging av atferdsproblemer – kan gjøres samtidig med helseundersøkelsen.

Prioritering og strategi for å nå målene

Tilby trening og testing på hi.

Informere om behovet for hihunder og om hitrening i Terrier-Bladet.

Atferd

Atferdsproblemer

Det er ikke gjennomført noen kartlegging av atferdsproblemer hos Border terrier i Norge. Her er det igjen grunn til å peke på at Bordereren som en arbeidshund har et stort behov for mental stimulering i hverdagen og bortfall av dette kan gi atferdsproblemer. Det er også viktig for oppdretterne å påpeke over valpekjøpere at de får en «liten hund i stor størrelse» med de utfordringer dette medfører.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Beholde de egenskapene hos rasen som gjør den til en sosialt veltilpasset hund.

Prioritering og strategi for å nå målene

Informasjon om rasens opprinnelse og bruksområde – og oppfordring om å gi hunden et aktivt liv.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Rasestandarden beskriver en hihund som skal kunne følge en rytter til hest. Den beskriver funksjon og er ikke veldig detaljert. Avvik fra standarden skal bedømmes ut i fra hvilken innvirkning feilen vil ha på hundens mulighet for å arbeide i hi.

Viktige detaljer er brystkassens omfang og form, kjever, tenner og bitt, skulderens konstruksjon, pelskvalitet og rasetypiske bevegelser.

Overdrevne eksteriørtrekk

Det var i våre naboland tidligere en diskusjon om overdrevne eksteriørtrekk, som svært lang hals, overvinkling bak, for kort brystkasse. Det var greit å sette fokus på noe av dette men sett i etterhånd er det vel ikke mye som tydet på en endring av Borderens type – snarere et resultat av trimming og handling. Rasestandarden for rasen er ikke så detaljert så det er, som i de fleste andre raser, rom for ulike typer. Med «type» mener man det som gjør en Border til en Border og ikke bare en «lite brun eller blå hund». Her er hodet viktig, videre den balanserte helheten, brystkassens omfang og smidighet – Borderen skal kunne «spannes», det vil si at man skal kunne nå rundt brystkassen rett bak skulderbladet med sine hender - og den vanntette pelsen. Borderen er en høybent terrier. Rasen har hatt diskusjoner om størrelse da man har sett at størrelsen og vekten en periode har vært økende. På «Årets Border» i Sverige hvert år veies og måles hundene og høyde og vekt ser ut til å ha stabilisert seg de senere årene og også å ha gått noe ned. Størrelse vil nok alltid være en diskusjon innenfor rasen. Det er nok viktig å se helhet og prøve seg fram. En hund på den større siden kan jo gi avkom som er mindre enn hunden selv og vice versa.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Beholde de rasespesifikke eksteriørtrekkene som gjør Borderen brukbar som hihund eller til andre aktiviteter.

Prioritering og strategi for å nå målene

Påvirke eksteriørdommere på dommerkonferanser om hva som er viktige eksteriøre trekk for Borderen.

Informere om dette i Terrier-Bladet

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Å beholde rasens opprinnelige egenskaper som hihund – disse egenskapene skal også gjøre den egnet til andre aktiviteter og et velfungerende sosialt liv.

Å beholde rasens type og eksteriøre særtrekk.

Opprettholdelse av den lave innavlsgraden.

Plan for videre arbeid i klubben

Helseundersøkelse.